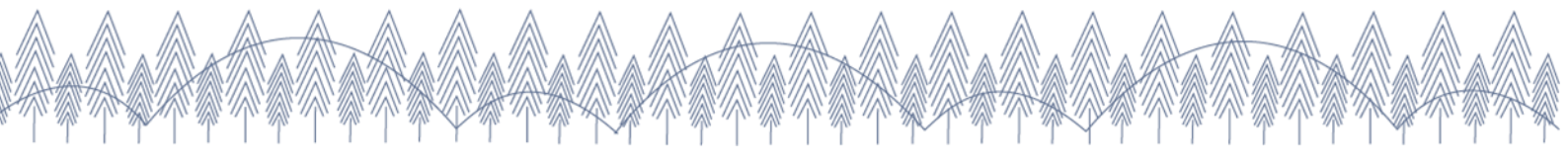

Rautavaaran kunnan suunnitelma
kasvatuskeskustelun ja kurinpitotoimien
käyttämistä esikoulussa,
perusopetuksessa ja lukiossa

1. Suunnitelman tarkoitus

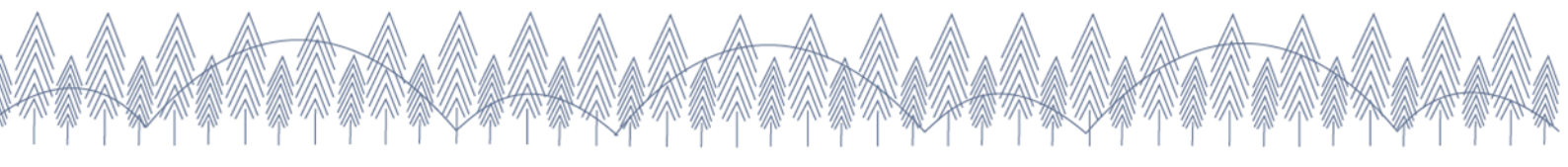
Tämän suunnitelman tarkoituksena on olla turvaamassa koulukeskuksen opiskeluympäristöä ja sen työrauhaa. Suunnitelma on tehty sisäisen järjestyksen ja opiskelun esteettömän sujumisen turvaamiseksi. Suunnitelman tarkoituksena on varmistaa, että koulun toimintatavat ovat laillisia ja yhdenmukaisia ja turvaavat oppilaiden ja opiskelijoiden yhdenvertaisen kohtelun.

Perusopetuslain (628/1998, jatkossa POL) 29 §:n mukaan koulutuksen järjestäjällä tulee olla opetussuunnitelman yhteydessä laadittu suunnitelma kurinpitokeinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista. Tämä suunnitelma voi olla myös kuntakohtaisesta opetussuunnitelmasta erillinen. Lukiossa puolestaan noudatetaan lukiolain (714/2018) ja lukioasetuksen (810/1998) mukaisia määräyksiä koskien opiskelijan turvallisuutta ja kurinpitoa.

Kasvatuksellisista toimenpiteistä ja kurinpitokeinoista on säädetty perusopetuslaissa tyhjentävästi. Koska perusopetuslakia sovelletaan myös esiopetukseen, koskevat kasvatukselliset toimet ja kurinpitokeinot myös esikoululaisia. Kasvatuksellisten toimenpiteiden ja kurinpitokeinojen tulee olla suhteessa ikään ja kehitystasoon. Muita kuin lakiin perustuvia keinoja ei saa käyttää.

1.1. Yhteistyö eri tahojen kanssa

Suunnitelma on tehty yhteistyössä oppilaitoksen henkilöstön sekä sosiaali- ja terveydenhuollon edustajien kanssa (oppilashuoltoryhmä). Alakoulun ja yläkoulun oppilaskuntia sekä lukion opiskelijakuntaa on kuultu ennen suunnitelman viemistä lautakunnan käsittelyyn.

1.2. Henkilökunnan osaamisen varmistaminen ja suunnitelmasta tiedottaminen

Suunnitelma käydään kerran lukuvuodessa läpi koulun henkilökunnan sekä opiskelijoiden kanssa. Rehtori huolehtii henkilökunnan perehdyttämisestä suunnitelmaan. Luokanopettajilla ja -ohjaajilla sekä lukiossa ryhmänohjaajilla on vastuu käydä suunnitelma läpi yhdessä ryhmänsä oppilaiden kanssa. Suunnitelma kurinpitokeinojen käyttämisestä on sen hyväksymisen jälkeen luettavissa koulun Pedanet-sivuilla.

Tässä suunnitelmassa eritellään eri kurinpitotoimet esi- ja peruskoulussa sekä lukiossa. Liitteessä 1 ja 2 on koottuna kaikki esi- ja peruskoulussa sekä lukiossa käytössä olevat lain määrittelemät kasvatukselliset toimenpiteet, turvaamistoimenpiteet sekä kurinpidolliset rangaistukset toimivaltoineen sekä keskeisine periaatteineen.

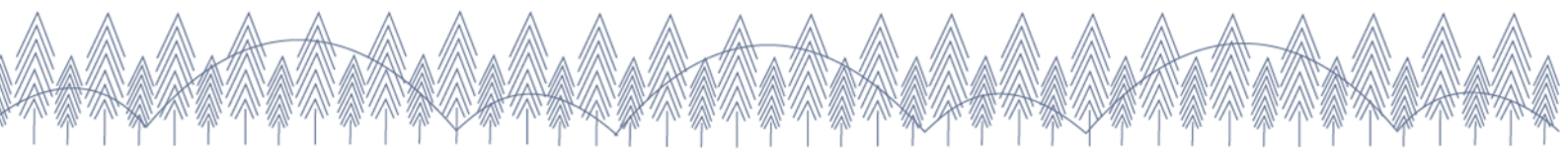
1.3. Hallinnon yleiset oikeusturvaperiaatteet kurinpitotoimien yhteydessä

Opettaja ja rehtori toimivat viranhaltijoina, jotka toteuttavat tosiasiallista hallintotoimintaa. Koska viranhaltijat tekevät henkilön oikeuksiin vaikuttavia päätöksiä, tulee kaikessa viranomais toiminnassa noudattaa hallinnon oikeusperiaatteita. Nämä periaatteet on mainittu hallintolain 6 §:ssä.

Hallintolain 6 §:n mukaan *viranomaisen on kohdeltava hallinnossa asioivia tasapuolisesti sekä käytettävä toimivaltaansa yksinomaan lain mukaan hyväksyttäviin tarkoituksiin. Viranomaisen toimien on oltava puolueettomia ja oikeassa suhteessa tavoiteltuun päämäärään nähden. Niiden on suojattava oikeusjärjestyksen perusteella oikeutettuja odotuksia.*

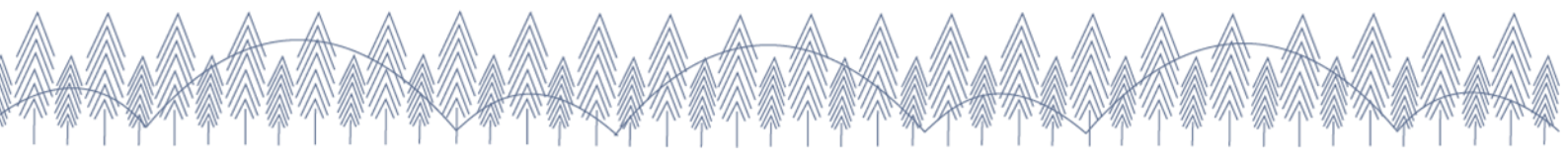
1.4. Työrauhan ylläpidon yleiset periaatteet

Opetus- ja kulttuuriministeriön toimeksiantaman ja kansallisen koulutuksen arviointikeskuksen (KARVI) vuonna 2017 toteuttaman kurinpitotoimia ja niiden käyttöä koskevan tutkimuksen mukaan koulujen häiriö- ja ongelmatilanteita voidaan vähentää ja ennaltaehkäistä tehokkaimmin parantamalla oppilaiden ja koulun

henkilökunnan kokema kouluviihtyvyyttä ja työrauhaa sekä kouluturvallisuutta, kehittämällä opettajien opetuskäytänteitä ja asenteita, lisäämällä muiden opettajien ja avustajien tukea, osallistamalla huoltajia ja oppilaita koulun toimintaan sekä lisäämällä eriyttämistä. Se, että tehtävät annetaan oppilaiden osaamisen mukaan, korreloi häiriö- ja ongelmatilanteiden ehkäisyn kanssa.

KARVIN tutkimukseen osallistuneiden opettajien ja oppilaiden mukaan opettajan toiminnalla luokkatilanteessa on erittäin suuri tai melko suuri merkitys häiriökäyttäytymisen määrään, kun taas opetustilalla tai oppiaineella oli selkeästi vähäisempi merkitys. Eniten häiriökäyttäytymiseen vaikuttivat opettajan käyttämät opetusmenetelmät ja opetuksen ajankohta. Työrauhaongelmia vähensi pieni luokka- ja ryhmäkoko, mahdollisuus pienryhmätyöskentelyyn tai opetusryhmän jakoon sekä koulunkäynninohjaajien tuki oppitunneilla. Tutkimuksen mukaan työrauhaongelmia ennaltaehkäisi myös pikainen puuttuminen häiriö- ja ongelmatilanteisiin.

2. Rautavaaran koulukeskuksen järjestyssäännöt

Järjestyssääntöjen tarkoitus on mahdollistaa kaikille sujuva koulunkäynti perusopetuslaissa ja lukiolaissa määritellyllä tavalla:

Opiskelijalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön. Oppilaitokseen ei saa tuoda eikä työpäivän aikana pitää hallussa sellaista esinettä tai ainetta, jonka hallussapito on muussa laissa kielletty tai jolla voidaan vaarantaa omaa tai toisen turvallisuutta taikka joka erityisesti soveltuu omaisuuden vahingoittamiseen ja jonka hallussapidolle ei ole hyväksyttävää syytä.

Opiskelijalla on velvollisuus osallistua opetukseen, jollei hänen poissaololleen ole perusteltua syytä. Opiskelijan on suoritettava tehtävänsä tunnollisesti ja käyttäytyttävä asiallisesti. Opiskelijan on käyttäytyttävä muita kiusaamatta ja vältettävä toimintaa, joka voi vaarantaa muiden opiskelijoiden, oppilaitosyhteisön tai opiskeluympäristön turvallisuutta tai terveyttä.

1. Käyttäytyminen

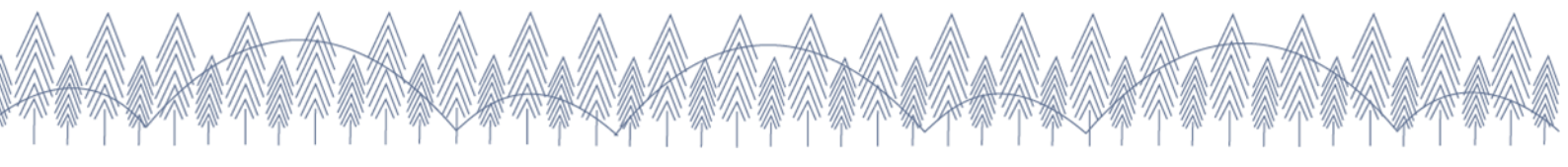
- Käyttäydyn kaikissa tilanteissa ja kaikkia kohtaan kohteliaasti.
- Otan toiset huomioon antamalla työ- ja opiskelurauhan.
- Käyttäydyn hyvien tapojen mukaisesti oppitunneilla, välitunneilla, retkillä sekä koulun muissa tapahtumissa ja käytän asiallista kieltä.
- Kunnioitan toisia. Puhun toisille ystävällisesti, enkä käytä haukkumasanoja.
- En poistu koulupäivän aikana koulun alueelta ilman lupaa.
- Välitunnit vietän peruskoulussa ulkona: Luokkien 1-5 välituntialueena on puisto ja luokkien 6-9 koulun sisäpiha. Pyöräkatos ei kuulu välitunnin viettoalueeseen.
- Ruokailussa menen ruokalaan opettajan johdolla ja ruokailen rauhallisesti hyviä ruokailutapoja noudattaen.
- En heittele asioita tai välineitä, kuten koulutarvikkeita tai lumipalloja.
- Noudatamme kaikissa tilanteissa koulun henkilökunnan ohjeita.

2. Opiskelu

- Koulussa opiskellaan opetussuunnitelmassa määritellyjä sisältöjä. Osallistun opetukseen lukujärjestyksen mukaisesti ja suoritan tehtäväni tunnollisesti.
- Otan selvää ja huolehdin itse mahdollisen poissaolon aikaisista kotitehtävistä: 1-4. luokilla saan apua huoltajiltani ja 5. luokasta eteenpäin huolehdin tehtävistä mahdollisuuksien mukaan itsenäisesti.
- Pidän älypuhelimia ja muita laitteita oppitunneilla äänettömänä repussa. Luvan laitteen käyttöön oppitunnilla antaa opettaja.
- Minulla on koulussa mukana opiskeluun tarvittavat välineet (kynä, kumi, oppikirjat ja vihkot).

3. Siisteys ja materiaaleista huolehtiminen

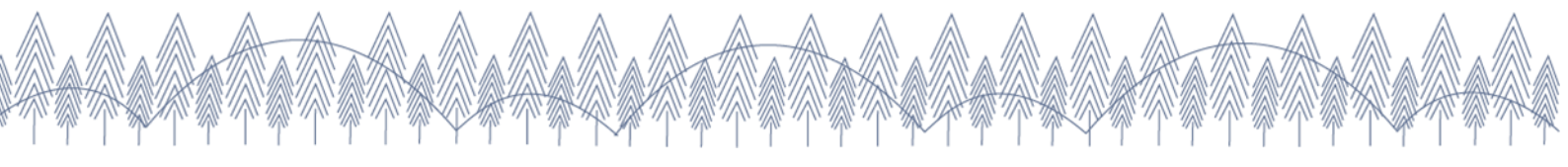
- Huolehdin ympäristön siisteydestä siivoamalla omat jälkeni.
- Huolehdin roskat roskikseen.
- Jätän ulkovaatteet siististi naulakkoon ennen tunnille ja ruokalaan menoa.
- En riko omaani, toisen henkilön tai koulun omaisuutta.
- Huolehdin välituntivälineet käytön jälkeen takaisin sisälle.

3. Työrauhan turvaamisen kolmiportainen malli: Puuttumisen polku

Työrauhan säilyttämiseen panostetaan ennakoivasti. Iso merkitys ennakoivalla työllä on koulun henkilökunnan pedagogisella osaamisella. Henkilökunnan välinen hyvä yhteistyö sekä toimivien käytäntöjen jakaminen korostuvat työrauhan hallinnassa. Suuri merkitys on myös koulun vuorovaikutusilmapiirillä ja oppilaiden lämpimällä kohtaamisella. Häiriökäyttäytymiseen reagoidaan nopeasti rakentavalla ja oppilaan toimijuutta kunnioittavalla tavalla. Opetushenkilöstön ratkaisukeskeisiä ideoita työrauhan ylläpitoon on koottu tämän suunnitelman liitteeseen 3.

4. Kasvatukselliset toimenpiteet esi- ja perusopetuksessa

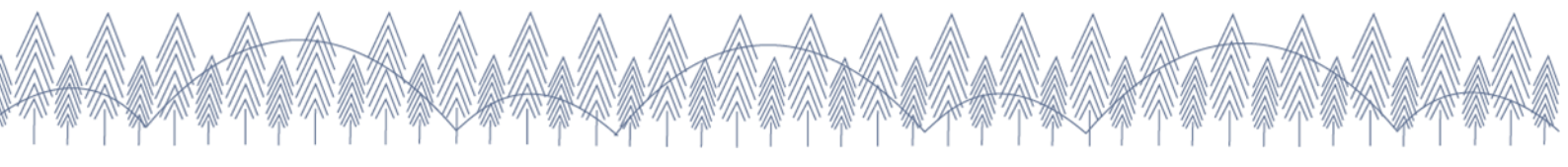
4.1. Kasvatuskeskustelu (POL 35a §)

Kasvatuskeskustelusta ei ole säädetty perusopetuslaissa kurinpitotoimien alla, vaan se on kirjattu omaksi puuttumiskeinokseen. Kasvatuskeskustelu on ensisijainen tapa puuttua oppilaan epäasialliseen käyttäytymiseen. Oppilas, joka häiritsee opetusta tai muutoin rikkoo koulun järjestystä, menettelee vilpillisesti tai kohtelee muita oppilaita tai koulun henkilökuntaa epäkunnioittavasti tai heidän ihmisarvoaan loukkaavasti, voidaan ensisijaisena toimenpiteenä määrätä osallistumaan yhteensä enintään kaksi tuntia kestävään kasvatuskeskusteluun. Kasvatuskeskustelu voidaan järjestää kerralla tai useammassa osassa koulupäivän aikana tai sen ulkopuolella.

Kasvatuskeskustelussa yksilöidään toimenpiteeseen johtanut teko tai laiminlyönti yhdessä oppilaan kanssa ja tarvittaessa selvitetään laajemmin käyttäytymisen syyt ja seuraukset sekä keinot koulussa käyttäytymisen ja oppilaan hyvinvoinnin parantamiseksi. Kasvatuskeskustelun määrää koulun opettaja tai rehtori. Siihen voi osallistua tarvittaessa myös muita oppilasta opettavia opettajia tai oppilashuoltoryhmän jäseniä. Kasvatuskeskustelu tulee kirjata ja siitä tulee ilmoittaa oppilaan huoltajille. Huoltajalle tulee varata mahdollisuus osallistua kasvatuskeskusteluun tai osaan siitä, jos se tilanne huomioon ottaen katsotaan tarpeelliseksi.

Rautavaaran kunnan käyttämä kasvatuskeskustelulomake on tämän suunnitelman liitteissä (liite 4). Kasvatuskeskustelutilanteesta pyritään luomaan positiivinen ja ratkaisukeskeinen oppimiskokemus, jossa oppilasta ohjataan ottamaan vastuuta omasta käyttäytymisestään. Kasvatuskeskustelun tavoitteena on saada oppilas pohtimaan rikkomustaan tarkemmin ja ymmärtämään tekojensa seuraukset. Tavoitteena on myös lisätä oppilaan ymmärrystä siitä, kuinka hän voi omaa toimintaansa säätelämällä vaikuttaa omaan käyttäytymiseensä. Huoltaja kutsutaan lähtökohtaisesti aina mukaan kasvatuskeskusteluun.

Kasvatuskeskustelua voidaan käyttää esimerkiksi silloin, kun oppilas poistuu luvattomasti koulualueelta, hän myöhästelee tai laiminlyö koulutehtäviään

jatkuvasti, hän häiritsee oppitunteja vaatien toistuvaa luokasta poistamista tai oppilas jää kiinni päihteiden käytöstä kouluaikana. Kasvatuskeskustelua voidaan käyttää myös muun muassa silloin, jos oppilas ajautuu toistuvasti tappeluihin ja muihin väkivaltatilanteisiin. Kasvatuskeskustelu voi seurata myös toistuvasta koulun sääntöjen rikkomisesta, epäasiallisesta kielenkäytöstä tai ilkeästä koulurakennusta, koulun irtaimistoa, opettajan tai muiden oppilaiden omaisuutta kohtaan. Ennen kasvatuskeskusteluun määräämistä oppilaan luokanopettaja tai -valvoja on yleensä käynyt oppilaan kanssa jo useamman keskustelun epäasiallisesta käyttäytymisestä.

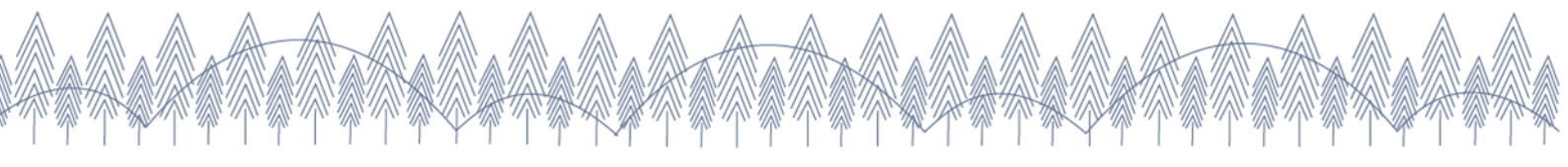
4.2. Siivousvelvoite (POL 35 §)

Jos tekijä on varmuudella tiedossa ja yksilöitävissä, koulun opettaja tai rehtori voi kasvatuksellisista syistä määrätä oppilaan puhdistamaan tai uudelleen järjestämään oppilaan tahallaan tai huolimattomuuttaan likaaman tai epäjärjestykseen saattaman koulun omaisuuden tai tilan.

Tehtävä tulee suorittaa valvotusti eikä se saa muodostua oppilaan ikä ja kehitystaso huomioon ottaen oppilaalle vaaralliseksi tai raskaaksi eikä sen suorittaminen saa kestää enempää kuin kaksi tuntia. Oppilas ei voi tehtävän suorittamisen vuoksi jäädä pois opetuksesta. Mikäli tehtävä suoritetaan oppilaan työpäivän ulkopuolella, siitä tulee ilmoittaa oppilaan huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle. Tehtävän suorittaminen tulee ottaa huomioon päätettäessä muista lainmukaisista kurinpidollisista toimenpiteistä.

4.3. Oppilaan määrääminen tekemään kotitehtäviään (POL 36.4 §)

Oppilaan opettaja voi määrätä kotitehtävänsä laiminlyöneen oppilaan työpäivän päätyttyä enintään tunniksi kerrallaan valvonnan alaisena suorittamaan tehtäviään. Oppilaan määräämisestä tekemään kotitehtäviään on ilmoitettava oppilaan huoltajalle. Oppilaan määrääminen tekemään kotitehtäviään tulee kirjata.

4.4. Jälki-istunto (POL 36 §, POA 18 §)

Oppilaan opettaja voi määrätä jälki-istuntoon enintään kahdeksi tunniksi oppilaan, joka häiritsee opetusta tai muuten rikkoo koulun järjestystä taikka menettelee vilpillisesti. Ennen oppilaan määräämistä jälki-istuntoon on yksilöitävä toimenpiteeseen johtava teko tai laiminlyönti, kuultava oppilasta ja hankittava muu tarpeellinen selvitys.

Jälki-istunnossa voidaan teettää kirjallisia tai suullisia tehtäviä, harjoituksia ja tehtäviä, joiden tulee olla kasvatusta, opetusta ja kehitystä tukevia, oikeassa suhteessa oppilaan tekoon tai laiminlyöntiin sekä ikä ja kehitystaso huomioon ottaen oppilaalle sopivia. Oppilas voidaan myös velvoittaa istumaan hiljaa jälki-istunnon ajan. Jälki-istunto voi koostua myös eri toimien yhdistelmästä. Jälki-istuntoa ei voida suorittaa työrangaistuksena.

Oppilas voidaan määrätä osallistumaan sellaisiin tehtäviin, jotka tukevat hänen jälki-istuntonsa aiheuttaneen toiminnan toistumisen tai jatkumisen estämiseksi tarkoitettuja kasvatuksellisia tavoitteita. Tällainen toiminta voi olla esimerkiksi avustamista yhteisen toiminnan järjestämisessä.

Jälki-istuntoa ei voida järjestää siten, että oppilas joutuisi sen seurauksena jäämään pois opetussuunnitelman tai muun koulun toimintaa koskevan suunnitelman mukaisesta opetuksesta.

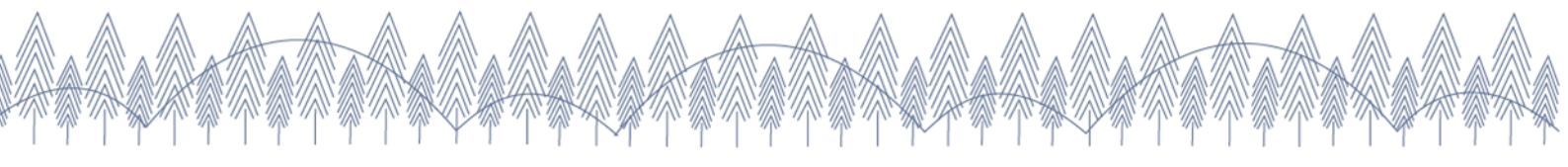
5. Turvaamistoimenpiteet esi- ja perusopetuksessa

5.1. Oppilaan määrääminen poistumaan (POL 36.2 §)

Oppilaan opettaja voi määrätä opetusta häiritsevän oppilaan poistumaan jäljellä olevan oppitunnin ajaksi luokkahuoneesta tai muusta tilasta, jossa opetusta annetaan. Rehtori tai opettaja voi määrätä opetusta häiritsevän oppilaan poistumaan koulun järjestämästä tilaisuudesta.

Oppilaan määräämisestä poistumaan on ilmoitettava oppilaan huoltajalle. Oppilaan määrääminen poistumaan tulee kirjata.

Opetuksen järjestäjän on huolehdittava siitä, että oppilaalle, joka on poistettu oppitunnilta tai koulun tilaisuudesta, järjestetään tarvittava oppilashuolto.

Oppilasta ei saa jättää poistumaan määrämisen jälkeen ilman valvontaa. Rehtori tai opettaja päättää, miten valvonta järjestetään.

5.2. Oppilaan opetukseen osallistumisen epääminen (POL 36.3 §)

Rehtori voi evätä oppilaan osallistumisen opetukseen enintään jäljellä olevan työpäivän ajaksi, jos on olemassa vaara, että toisen oppilaan taikka koulussa tai muussa opetustilassa työskentelevän henkilön turvallisuus kärsii oppilaan väkivaltaisen tai uhkaavan käyttäytymisen vuoksi taikka opetus tai siihen liittyvä toiminta vaikeutuu kohtuuttomasti oppilaan häiritsevän käyttäytymisen vuoksi.

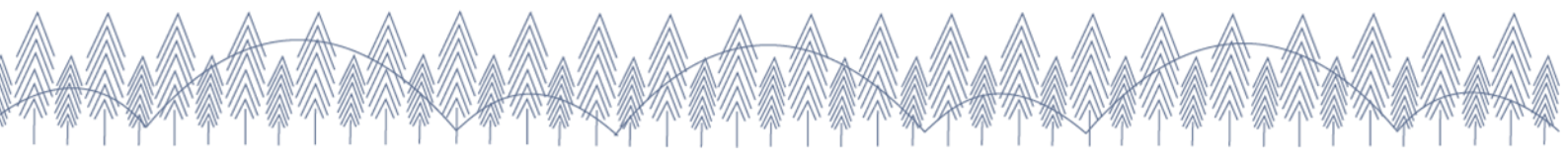
Opetuksen epäämisestä on ilmoitettava oppilaan huoltajalle ja tarvittaessa koulun sijaintikunnan sosiaalihuollon toimeenpanoon kuuluvia tehtäviä hoitavalle viranomaiselle. Opetuksen epääminen tulee kirjata.

Opetuksen järjestäjän on huolehdittava siitä, että oppilaalle, jolta opetus on evätty jäljellä olevan työpäivän ajaksi, järjestetään tarvittava oppilashuolto. Oppilasta ei saa jättää ilman valvontaa opetukseen osallistumisen epäämisen jälkeen.

5.3. Esineiden tai aineiden haltuunotto (POL 36d §)

Kouluun ei saa tuoda eikä työpäivän aikana pitää hallussa sellaista esinettä tai ainetta, jonka hallussapito on laissa kielletty tai jolla voidaan vaarantaa omaa tai toisen turvallisuutta taikka joka erityisesti soveltuu omaisuuden vahingoittamiseen ja jonka hallussapidolle ei ole hyväksyttävää syytä. Kiellettyjä ja vaarallisia esineitä ja aineita ovat muun muassa alkoholi, tupakkalain tarkoittama tupakka ja muut tupakkatuotteet, kuten sähkötupakka ja nuuska, huumausainelain tarkoittamat huumausaineet, veitset, ampuma-aseet, voimakkaat laserosoitimet sekä vastaavat esineet ja aineet.

Rehtorilla tai koulun opettajalla on yhdessä tai erikseen oikeus työpäivän aikana ottaa haltuunsa oppilaalta kielletty esine tai aine tai sellainen esine tai aine, jolla oppilas häiritsee opetusta tai oppimista. Jos haltuun otettavaa esinettä tai ainetta hallussaan pitävä oppilas koettaa vastarintaa tekemällä välttää haltuun ottamisen, rehtorilla tai koulun opettajalla on oikeus käyttää sellaisia esineen tai

aineen haltuun ottamiseksi välttämättömiä voimakeinoja, joita voidaan pitää puolustettavina oppilaan ikä ja tilanteen uhkaavuus tai vastarinnan vakavuus sekä tilanteen kokonaisarviointi huomioon ottaen.

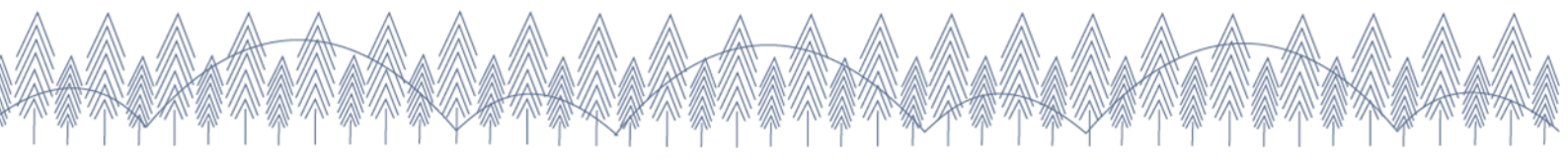
Oikeus käyttää voimakeinoja koskee vain oppilaan omaa tai muiden turvallisuutta vaarantavia esineitä tai aineita sekä esineitä tai aineita, joita käytetään oppimisen tai opetuksen häiritsemiseen. Esineen tai aineen haltuunotossa ei saa käyttää voimankäyttövälineitä. Voimakeinojen käytön liioittelusta säädetään rikoslaisissa. Oikeus ottaa haltuun esineitä tai aineita on voimassa ajan, jolloin oppilas osallistuu opetussuunnitelman tai opetuksen järjestäjän hyväksymän työsuunnitelman mukaiseen opetukseen tai toimintaan koulussa tai koulun ulkopuolella.

Esineiden ja aineiden haltuunotto on toteutettava mahdollisimman turvallisesti. Toimenpiteillä ei saa puuttua oppilaan henkilökohtaiseen koskemattomuuteen ja yksityisyyteen enempää kuin on välttämätöntä opiskelurauhan ja turvallisuuden varmistamiseksi. Esineiden ja aineiden haltuun ottamisessa on noudatettava olosuhteiden edellyttämää hienotunteisuutta. Toimenpiteiden käyttö tulee kouluissa suunnitella ja ohjeistaa.

Voimakeinojen käyttöön turvautuneen opettajan tai rehtorin tulee antaa kirjallinen selvitys tapahtuneesta opetuksen järjestäjälle. Esineiden ja aineiden haltuun ottaminen tulee kirjata ja toimenpiteestä on ilmoitettava oppilaan huoltajille mahdollisimman pian.

5.4. Tavaroiden tarkastaminen (POL 36e §)

Koulun opettajalla ja rehtorilla on työpäivän aikana oikeus tarkastaa oppilaan mukana olevat tavarat, oppilaan hallinnassa olevat koulun säilytystilat ja päällisin puolin hänen vaatteensa, sellaisen kielletyn esineen tai aineen haltuun ottamiseksi, jolla voidaan vaarantaa omaa tai toisen turvallisuutta, jos tällaisen esineen tai aineen hallussa pito on ilmeistä ja oppilas pyynnöstä huolimatta kieltäytyy niitä luovuttamasta tai ei luotettavasti osoita, ettei hänen hallussaan niitä ole.

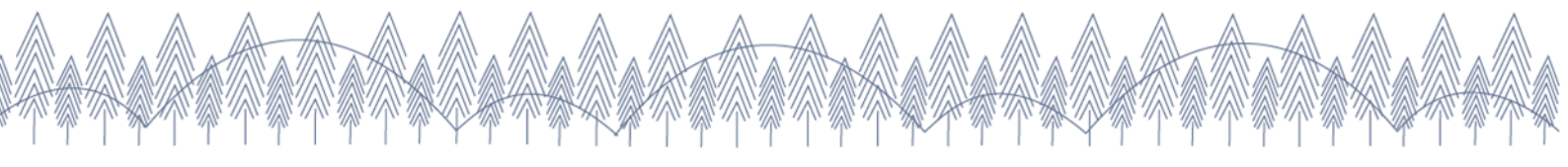

Oppilaan tavaroilla tarkoitetaan esimerkiksi laukkua, penaaalia ja erilaisia koteloita ja säilytystiloilla esimerkiksi kaappia ja pulpettia. Päällisin puolin tapahtuvalla tarkastamisella tarkoitetaan henkilön yllä olevien vaatteiden ulkopuolista käsin koettelemista. Tarkastusoikeus ei ulotu oppilaan vaatteiden ja ihon väliin kätettyjen esineiden tai aineiden etsimiseen. Hallussapidon ilmeisyydellä tarkoitetaan vaatimusta siitä, että epäilyn perusteella on konkreettinen tosiseikka, joka voi olla esimerkiksi opettajan tai rehtorin oma näköhavainto tai oppilaan tai toisen viranomaisen ilmoitus.

Oppilaalle tulee ennen tarkastusta ilmoittaa tarkastuksen syy. Tarkastajan tulee olla oppilaan kanssa samaa sukupuolta. Tarkastuksessa tulee olla läsnä tarkastajan lisäksi toinen täysi-ikäinen koulun henkilökuntaan kuuluva. Oppilaan pyynnöstä tarkastuksessa tulee olla läsnä hänen valitsemansa koulun henkilökuntaan kuuluva, jos tämä on saapuvilla. Tarkastuksen suorittamistavasta voidaan kuitenkin poiketa, jos se on asian kiireellinen luonne huomioon ottaen turvallisuuden kannalta ehdottoman välttämätöntä.

Oikeus ottaa haltuun esineitä tai aineita on voimassa ajan, jolloin oppilas osallistuu opetussuunnitelman tai opetuksen järjestäjän hyväksymän työsuunnitelman mukaiseen opetukseen tai toimintaan koulussa tai koulun ulkopuolella.

Tavaroiden tarkastaminen on toteutettava mahdollisimman turvallisesti. Toimenpiteellä ei saa puuttua oppilaan henkilökohtaiseen koskemattomuuteen ja yksityisyyteen enempää kuin on välttämätöntä opiskelurauhan ja turvallisuuden varmistamiseksi. Oppilaan tarkastuksessa on noudatettava olosuhteiden edellyttämää hienotunteisuutta. Toimenpiteiden käyttö tulee kouluissa suunnitella ja ohjeistaa. Voimakeinojen käyttöön turvautuneen opettajan tai rehtorin tulee antaa kirjallinen selvitys tapahtuneesta opetuksen järjestäjälle. Oppilaan tarkastaminen tulee kirjata ja toimenpiteestä on ilmoitettava oppilaan huoltajille mahdollisimman pian.

6. Kurinpitotoimet esi- ja perusopetuksessa

6.1. Kirjallinen varoitus

Oppilaalle, joka häiritsee opetusta tai muuten rikkoo koulun järjestystä taikka menettelee vilpillisesti, voidaan antaa kirjallinen varoitus. Kirjallisen varoituksen antamisesta päättää opetuksen järjestäjän monijäseninen toimielin tai opetuksen järjestäjän niin päättäessä koulun rehtori. Rautavaaran kunnassa kirjallisen varoituksen antamisesta päättää hallintosäännön mukaisesti rehtori.

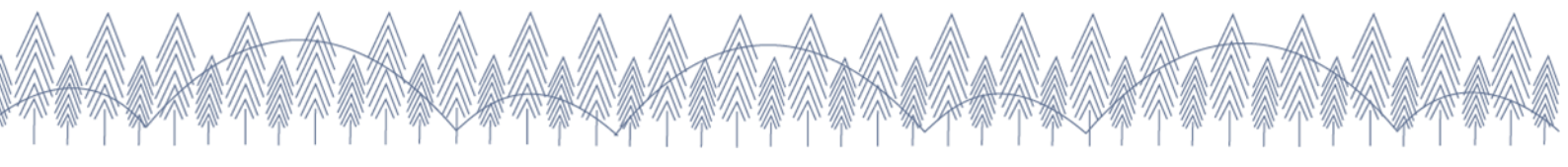
Ennen kirjallisen varoituksen antamista oppilaalle on yksilöitävä toimenpiteeseen johtava teko tai laiminlyönti, kuultava oppilasta ja hankittava muu tarpeellinen selvitys. Ennen kirjallisen varoituksen antamista on oppilaan huoltajalle varattava tilaisuus tulla kuulluksi.

Kirjallisesta varoituksesta tulee antaa hallintolain mukainen hallintopäätös. Opetuksen järjestäjän on huolehdittava siitä, että oppilaalle, jolle on määrätty kirjallinen varoitus, järjestetään tarvittava oppilashuolto.

6.2. Määräaikainen erottaminen

Jos rikkomus on vakava tai jos oppilas jatkaa epäasiallista käyttäytymistä jälki-istunnon tai kirjallisen varoituksen saatuaan, oppilas voidaan erottaa enintään kolmeksi kuukaudeksi. Määräaikaisesta erottamisesta päättää opetuksen järjestäjän asianomainen monijäseninen toimielin. Sosiaalihuollosta vastaavan toimielimen tulee olla edustettuna käsiteltäessä oppivelvollisen lapsen koulusta erottamista koskevaa asiaa opetustoimesta vastaavassa toimielimessä, jolle sosiaalihuollosta vastaava toimielin arvioi läsnäolon olevan ilmeisen tarpeetonta. Ennen oppilaan määräaikaista erottamista on yksilöitävä toimenpiteeseen johtava teko tai laiminlyönti, kuultava oppilasta ja hankittava muu tarpeellinen selvitys. Ennen määräaikaista erottamista on oppilaan huoltajalle varattava tilaisuus tulla kuulluksi. Määräaikaisesta erottamisesta tulee antaa hallintopäätös.

Opetuksen järjestäjän tulee järjestää opetus, joka estää määräajaksi erotetun oppilaan jäämisen jälkeen vuosiluokkansa ja opetusryhmänsä edistymisestä. Erotetulle oppilaalle laaditaan opetussuunnitelmaan perustuva henkilökohtainen suunnitelma, jonka mukaan opetus toteutetaan ja oppimista seurataan.

Määräaikaista erottamista koskevaa päätöstä ei voida pääsääntöisesti täytäntöönpanna ennen kuin se on saanut lainvoiman. Päätös saa lainvoiman, kun päätökseen ei voi enää hakea muutosta. Kun oppilas on käyttäytynyt niin väkivaltaisesti tai uhkaavasti, että toisen oppilaan tai koulussa tai muussa opetustilassa työskentelevän henkilön turvallisuus on kärsinyt tai vakavasti vaarantunut, ja on olemassa ilmeinen vaara, että väkivaltainen tai uhkaava käyttäytyminen toistuu, määräaikainen erottaminen voidaan panna täytäntöön sen estämättä, ettei päätös ole lainvoimainen. Määräaikaista erottamista koskevan päätöksen täytäntöönpanosta lainvoimaa vailla olevana ja täytäntöönpanon alkamisen ajankohdasta on päätettävä samalla kun määräaikaisesta erottamisesta päätetään.

Opetuksen järjestäjän on huolehdittava siitä, että oppilaalle, joka on erotettu määräaikaisesti, järjestetään tarvittava oppilashuolto.

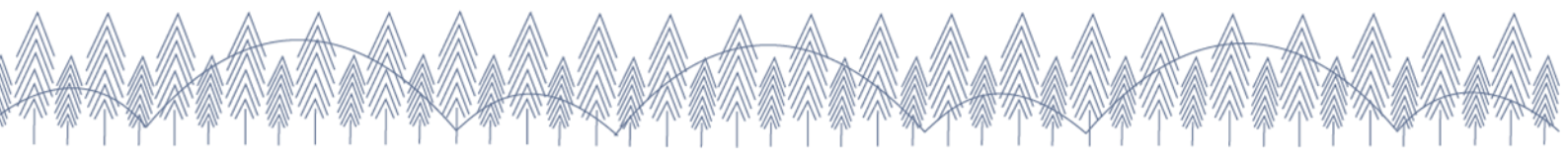
7. Turvaamistoimenpiteet lukiossa

7.1. Opiskelijan määrääminen poistumaan (lukiolaki 41-42 §)

Opetusta häiritsevä opiskelija voidaan määrätä poistumaan jäljellä olevan oppitunnin ajaksi luokkahuoneesta tai muusta tilasta, jossa opetusta annetaan, taikka oppilaitoksen järjestämästä tilaisuudesta. Opiskelijan määräämisestä poistumaan luokkahuoneesta oppitunnin jäljellä olevaksi ajaksi ja opiskelijan määräämisestä poistumaan muusta tilasta, jossa opetusta annetaan, päättää oppituntia tai muuta opetustilaisuutta pitävä opettaja. Opiskelijan määräämisestä poistumaan oppilaitoksen järjestämästä tilaisuudesta päättää rehtori tai opettaja.

7.2. Häiritsevän tai turvallisuutta vaarantavan opiskelijan poistaminen (43 §)

Rehtorilla ja opettajalla on oikeus poistaa luokkahuoneesta tai muusta opetustilasta taikka koulun tilaisuudesta opiskelija, joka ei noudata poistumismääräystä. Rehtorilla ja opettajalla on myös oikeus poistaa

oppilaitoksen alueelta opiskelija, joka ei poistu saatuaan tiedon opetuksen epäamisestä.

Jos poistettava opiskelija koettaa vastarintaa tekemällä välttää poistamisen, rehtorilla ja opettajalla on oikeus käyttää sellaisia opiskelijan poistamiseksi tarpeellisia voimakeinoja, joita voidaan pitää puolustettavina opiskelijan ikä ja tilanteen uhkaavuus tai vastarinnan vakavuus sekä tilanteen kokonaisarviointi huomioon ottaen. Oppilaan poistamisessa ei saa käyttää voimankäyttövälineitä. Voimakeinojen käyttöön turvautuneen opettajan tai rehtorin tulee antaa kirjallinen selvitys tapahtuneesta opetuksen järjestäjälle.

7.3. Opetukseen osallistumisen epäminen (lukiolaki 41-42§)

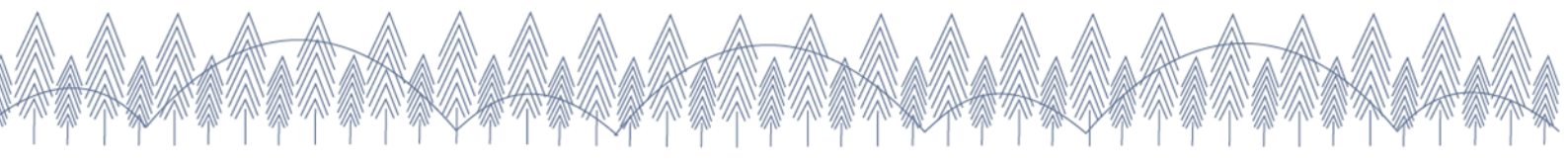
Opiskelijan osallistuminen opetukseen voidaan evätä enintään kolmen työpäivän ajaksi, jos on olemassa vaara, että toisen opiskelijan tai oppilaitoksessa tai muussa opetustilassa työskentelevän henkilön turvallisuus kärsii opiskelijan väkivaltaisen tai uhkaavan käyttäytymisen vuoksi taikka opetus tai siihen liittyvä toiminta vaikeutuu kohtuuttomasti opiskelijan häiritsevän käyttäytymisen vuoksi. Opetuksen epäamisestä 1-3 päiväksi päättää rehtori.

7.4. Oikeus tarkistaa opiskelijan tavarat (lukiolaki 46 §)

Opettajalla ja rehtorilla on työpäivän aikana oikeus tarkistaa opiskelijan mukana olevat tavarat, opiskelijan hallinnassa olevat oppilaitoksen säilytystilat sekä päällisin puolin hänen vaatteensa, jos on ilmeistä että opiskelijalla on sellainen esine tai aine hallussaan, jolla voidaan vaarantaa omaa tai toisen turvallisuutta. Opiskelijalle tulee ennen tarkastusta ilmoittaa tarkastuksen syy.

Tarkastajan tulee olla opiskelijan kanssa samaa sukupuolta. Tarkastuksessa tulee olla läsnä tarkastajan lisäksi toinen täysi-ikäinen oppilaitoksen henkilökuntaan kuuluva. Opiskelijan pyynnöstä tarkastuksessa tulee olla läsnä hänen valitseman oppilaitoksen henkilökuntaan kuuluva, jos tämä on saapuvilla.

Tästä opiskelijan oikeudesta voidaan kuitenkin poiketa, jos se on asian kiireellinen luonne huomioon ottaen turvallisuuden kannalta ehdottoman välttämätöntä.

Tarkastusoikeus koskee kaikkea opetussuunnitelman, koulun lukuvuosisuunnitelman sekä lukiolain määrittelemää koulutusta tai toimintaa.

8. Kurinpitorangaistukset lukiossa (lukiolaki 41-42 §)

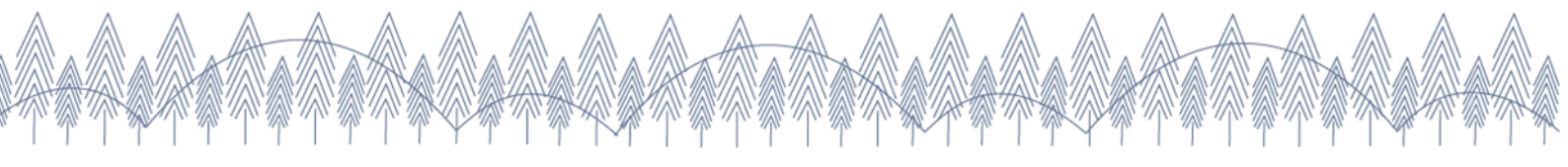
8.1. Kirjallinen varoitus

Opiskelijalle, joka häiritsee opetusta tai muuten rikkoo järjestystä taikka menettelee vilpillisesti, voidaan antaa kirjallinen varoitus. Rautavaaran kunnan hallintosäännön mukaisesti kirjallisen varoituksen antaa rehtori. Ennen kirjalliseen varoitukseen liittyvän hallinnollisen päätöksen tekemistä on yksilöitävä toimenpiteeseen johtava teko tai laiminlyönti taikka epäilty rikos tai siihen liittyvä seikka, kuultava opiskelijaa ja hankittava muu tarpeellinen selvitys. Ennen kurinpitorangaistuksen antamista on alaikäisen opiskelijan huoltajalle varattava tilaisuus tulla kuulluksi.

8.2. Määräaikainen oppilaitoksesta erottaminen

Jos opiskelijan rikkomus on vakava (vakava vilppi, järjestyksen rikkominen tai opetuksen häiritseminen) tai jos opiskelija jatkaa epäasiallista käyttäytymistä kirjallisen varoituksen saatuaan, hänet voidaan erottaa oppilaitoksesta määräajaksi. Oppivelvollinen opiskelija voidaan erottaa oppilaitoksesta enintään kolmeksi kuukaudeksi ja hänen tulee myös erottamisen aikana suorittaa oppivelvollisuutta oppivelvollisuuslain 8 §:n määrittelemällä tavalla. Opiskelija, joka ei kuulu oppivelvollisuuden piiriin, voidaan erottaa enintään yhdeksi vuodeksi.

Opiskelijan määräaikaisesta erottamisesta oppilaitoksesta tehdään hallintolain mukainen hallintopäätös. Päätöksen täytäntöönpanosta lainvoimaa vaille olevana ja täytäntöönpanon alkamisen ajankohdasta on päätettävä samalla kun päätetään määräaikaisesta erottamisesta.

Liite 1: PUUTTUMINEN JA OJENTAMINEN PERUSOPETUKSESSA (POL 628/1998)

PUUTTUMISKEINO	KUULEMINEN	ILMOITTAMINEN	KIRJAAMINEN	TOIMIVALTA	HUOM:
KASVATUSKESKUSTELU - ensisijainen puuttumiskeino - opetuksen häiritseminen ja koulun järjestyksen rikkominen - vilpillisyys - muiden oppilaiden/ henkilökunnan epäkunnioittava kohtelu		Oppilaan huoltajalle joko Wilma-viestillä tai soittamalla. Huoltajalla mahdollisuus osallistua kasvatust keskusteluun.	Kirjataan Wilman tuntimerkintöihin.	Koulun opettaja tai rehtori	Kesto enintään 2h yhdessä tai useassa osassa. Yksilöidään toimenpiteeseen johtanut teko yhdessä oppilaan kanssa. Selvitetään tarvittaessa käyttäytymisen syyt ja seuraukset. Pohditaan keinot koulussa käyttäytymisen ja oppilaan hyvinvoinnin parantamiseksi.
LUOKASTA/MUUSTA OPETUSTILASTA POISTAMINEN JÄLJELLÄ OLEVAN OPPITUNNIN AJAKSI - häiritsevä käyttäytyminen - viimeisenä keinona voidaan käyttää voimakeinoja		Oppilaan huoltajalle joko Wilma-viestillä tai soittamalla.	Kirjataan Wilman tuntimerkintöihin.	Koulun opettaja tai rehtori	Valvonta järjestettävä. Opettajalla/rehtorilla yksin tai yhdessä oikeus poistaa oppilas, joka ei noudata suullista määräystä poistua. Käytetään vain välttämättömiä voimakeinoja, jotka suhteutettu oppilaan ikään ja tilanteeseen. Voimankäyttövälineitä ei saa käyttää. Jos luokasta poistamiseen on käytetty voimakeinoja, tehdään ilmoitus HaiPro/Wpro-järjestelmään.
JÄLKI-ISTUNTO - oppitunnin häiritseminen - järjestyksen rikkominen - vilpillinen käyttäytyminen	Oppilas	Oppilaan huoltajalle Wilma-viestillä tai soittamalla.	Kirjataan Wilman tuntimerkintöihin.	Koulun opettaja tai rehtori	Enintään 2h. Ennen antamista yksilöidään teko, hankitaan selvitys ja järjestetään valvonta. Huolehditaan myös tarvittavasta oppilashuollosta. Kirjalliset tai suulliset tehtävät tai hiljaa istuminen. Tarkoituksena

					tukea kasvatusta, opetusta ja kehitystä. Tehtävät oltava oikeassa suhteessa oppilaan laiminlyöntiin ja vastattava ikää/kehitystasoa. Jälki-istunto pidetään koulupäivän ulkopuolella.
KIRJALLINEN VAROITUS (kurinpitotoimi)	Oppilas ja huoltaja	Kirjallinen hallintopäätös valitusosoituksineen huoltajalle.	Hallinnollinen päätös, joka lisätään oppilastietoihin.	Kunnan hallintosäännön mukaisesti rehtori.	
MÄÄRÄAIKAINEN EROTTAMINEN (kurinpitotoimi) - vakava rikkomus - toistuva piittaamattomuus - samasta teosta annettu jo kirjallinen varoitus	Oppilas ja huoltaja	Kirjallinen hallintopäätös valitusosoituksineen huoltajalle. Tarvittaessa tieto sosiaalitoimeen.	Hallinnollinen päätös, jossa päätetään myös täytäntöönpanosta ja perustellaan päätös.	Kunnan hallintosäännön mukaisesti hyvinvointilautakunta.	Enintään 3kk:n ajaksi. Teko yksilöitävä ja selvitys hankittava. Oppilaalle järjestetään oppilashuolto ja opetus niin, ettei jää jälkeen muusta ryhmästä. Oppilaalle laaditaan oppimissuunnitelma opetuksesta (toteutus ja seuranta).
OPETUKSEN EPÄÄMINEN ENINTÄÄN JÄLJELLÄ OLEVAKSI TYÖPÄIVÄKSI - turvaamistoimi: jos on vaara, että oppilaan tai muun henkilön turvallisuus kärsii väkivaltaisen tai uhkaavan käytöksen johdosta - turvaamistoimi: jos opetus vaikeutuu kohtuuttomasti oppilaan häiritsevän käytöksen vuoksi		Oppilaan huoltajalle ja tarvittaessa sosiaalitoimeen.	Kirjataan Wilman tuntimerkintöihin.	Koulun rehtori	
KOTITEHTÄVIEN TEETTÄMINEN KOULUPÄIVÄN JÄLKEEN		Oppilaan huoltajalle	Kirjataan Wilman tuntimerkintöihin	Koulun opettaja	Valvonta järjestettävä

<p>- kotitehtävät laiminlyönyt voidaan jättää työpäivän päätyttyä enintään tunniksi kerrallaan tekemään tehtäviään</p>					
<p>POISOTTO-OIKEUS - kielletty tai vaarallinen esine/aine - esine/aine, jolla oppilas häiritsee opetusta tai oppimista (esim. puhelin) - aine/esine on oikeus ottaa pois, vaikka oppilas ei sitä anna - poistettu aine/esine palautetaan oppilaalle oppitunnin/tilaisuuden jälkeen; jos todennäköistä, että jatkaa häiritsemistä, palautetaan työpäivän päätteeksi</p>		<p>Ilmoitettava oppilaan huoltajalle mahdollisimman pian.</p>	<p>Esineiden ja aineiden poisottaminen ja luovuttaminen kirjataan Wilman tuntimerkintöihin.</p> <p>Poliiisille luovutettavista aineista kirjauksen tekee rehtori omiin muistiinpanoihinsa.</p>	<p>Koulun opettaja ja/tai rehtori</p>	<p>Viimesijainen puuttumiskeino. Mahdollisimman turvallisesti ja hienotunteisesti. Ei puututa oppilaan henkilökohtaiseen koskemattomuuteen ja yksityisyyteen enempää kuin välttämätöntä opiskelurauhan ja turvallisuuden varmistamiseksi.</p> <p>Voimakeinojen käyttö mahdollista, mikäli oppilas ei luovuta kiellettyä/vaarallista esinettä tai ainetta. Voimakeinojen käyttö kirjataan HaiPro/Wprohon. Voimankäyttövälineiden käyttö on kielletty.</p> <p>Kielletyt aineet/esineet toimitetaan rehtorille. Ne luovutetaan mahdollisimman pian oppilaan huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle tai poliisille, jos muilla ei lain mukaan ole oikeutta pitää niitä hallussaan. Huoltajalla 3kk aikaa noutaa esine tai aine, tämän jälkeen esine/aine todisteellisesti hävitetään.</p> <p>Huumausaineet, ampuma-aseet, aseiden osat, patruunat, ammuksiset ja kaasusumuttimet</p>

					sekä räjähteet luovutetaan välittömästi poliisille.
<p>TARKASTAMISOIKEUS</p> <ul style="list-style-type: none"> - oppilaan tavarat, koulun säilytyslokero, vaatteet päällisin puolin voidaan tarkastaa - oltava ilmeistä, että oppilaan hallussa on kielletty esine tai aine, jolla voidaan vaarantaa omaa tai toisen turvallisuutta - tavarat on lupa tarkistaa, jos oppilas pyynnöstä huolimatta kieltäytyy niitä luovuttamasta 		Ilmoitettava oppilaan huoltajalle mahdollisimman pian.	Kirjataan Wilman tuntimerkintöihin.	Koulun opettaja tai rehtori	<p>Viimesijainen puuttumiskeino. Mahdollisimman turvallisesti ja hienotunteisesti.</p> <p>Oppilaalle ilmoitettava ennen tarkastusta sen syy.</p> <p>Tarkastusta tehdessä läsnä oltava kaksi koulun henkilökuntaan kuuluvaa. Tarkastuksen tekee oppilaan kanssa samaa sukupuolta oleva henkilö, mikäli tarkastetaan vaatetus. Oppilaalla oikeus valita toinen läsnäoleva henkilökunnan jäsen, mikäli hän on saatavilla. Kiireellisyyden vuoksi tästä voidaan poiketa.</p>

Liite 2: KURINPITO LUKIOSSA (lukiolaki 714/2018)

KURINPITO	KUULEMINEN	ILMOITUS	KIRJAAMINEN	TOIMIVALTA	HUOM:
HÄIRITSEVÄ KÄYTÖS - luokasta/muusta opetustilasta poistaminen jäljellä olevan oppitunnin ajaksi		Alaikäisen opiskelijan huoltajalle Wilma-viestillä tai soittamalla.	Kirjataan Wilman tuntimerkintöihin.	Koulun opettaja tai rehtori	Opettajalla ja rehtorilla on oikeus poistaa opiskelija, joka ei noudata suullista poistumismääräystä. Välttämättömien voimakeinojen käyttö on sallittua, niistä tehdään kirjallinen ilmoitus HaiPro/WPro-järjestelmään. Voimankäyttövälineiden käyttö on kielletty.
HÄIRITSEE OPETUSTA, RIKKOO JÄRJESTYSTÄ, MENETTELEE VILPILLISESTI - kirjallinen varoitus	Opiskelija ja huoltaja	Kirjallinen hallintopäätös valitusosoituksineen alaikäisen opiskelijan huoltajalle/opiskelijalle	Hallinnollinen päätös, joka lisätään oppilastietoihin.	Kunnan hallintosäännön mukaisesti rehtori	Teko on yksilöitävä ja ennen varoituksen antamista hankitaan riittävä selvitys.
VAKAVA RIKKOMUS, TOISTUVA PIITTAAMATTOMUUS JATKUU VAROITUKSEN JÄLKEEN - määräaikainen erottaminen	Opiskelija ja huoltaja	Kirjallinen hallintopäätös valitusosoituksineen alaikäisen opiskelijan huoltajalle/opiskelijalle. Tarvittaessa tiedoksi sosiaalisuimeen.	Hallinnollinen päätös, jossa samalla päätetään täytäntöönpanosta ja perustellaan päätös.	Kunnan hallintosäännön mukaisesti hyvinvointilautakunta	Jos oppivelvollinen, määräaikainen erottaminen enintään kolmeksi kuukaudeksi. Jos ei oppivelvollinen, määräaikainen erottaminen enintään yhdeksi vuodeksi. Teko on yksilöitävä ja riittävä selvitys hankittava ennen päätöksen tekoa.

<p>TURVAAMISTOIMI: opetuksen epäminen enintään kolmeksi työpäiväksi - jos olemassa vaara, että opiskelijan tai muun henkilön turvallisuus kärsii väkivaltaisen tai uhkaavan käytöksen johdosta - jos opetus vaikeutuu kohtuuttomasti opiskelijan häiritsevän käytöksen vuoksi</p>		<p>Alaikäisen opiskelijan huoltajalle ja tarvittaessa sosiaalitoimeen.</p>	<p>Kirjataan Wilman tuntimerkintöihin.</p>	<p>Koulun rehtori</p>	
<p>OPISKELIJALLA KIELLETTY AINE TAI ESINE - jos opiskelija ei anna ainetta/esinettä, voidaan ottaa pois - palauttamisen suhteen samat käytännöt kuin perusopetuksessakin</p>		<p>Alaikäisen opiskelijan huoltajalle mahdollisimman pian.</p>	<p>Pois ottaminen ja palauttaminen kirjataan Wilman tuntimerkintöihin.</p> <p>Poliisille luovutettavista aineista kirjauksen tekee rehtori omiin muistiinpanoihinsa.</p>	<p>Koulun rehtori ja opettaja</p>	<p>Toteuttamisessa samat periaatteet, mitä perusopetuksen poisotto-oikeudessa.</p>
<p>TARKASTAMISOIKEUS - samat periaatteet kuin perusopetuksen tarkastamisoikeudessa</p>		<p>Alaikäisen opiskelijan huoltajalle mahdollisimman pian.</p>	<p>Kirjataan Wilman tuntimerkintöihin</p>	<p>Koulun opettaja tai rehtori</p>	<p>Toteuttamisessa samat periaatteet, mitä perusopetuksen tarkastamisoikeudessa.</p>

Liite 3: Työrauhan työkalupakki - opettajien pedagogisia vinkkejä työrauhan ylläpitoon

Mitä on työrauha?

Työrauhaongelma ei ole se, että oppilaat keskustelevat aiheeseen liittyvästä asiasta ja luokan melutaso nousee. Työrauhaongelma ei ole myöskään se, jos luokassa yksi tai useampi oppilas hyödyntää oppimiseensa toiminnallisia menetelmiä.

Työrauhaongelma on puolestaan se, jos oppilas häiritsee koko luokan toimintaa esimerkiksi puuhailemalla omiaan ja häiriköimällä tarkoituksellisesti tuntia omalla puheellaan tai muulla ääntelyllään.

Yhteistyön merkitys

- aikuisten toveruus ja yhtenäinen linja, samat säännöt kaikille
- yhteistyö huoltajien kanssa, yhteydenpito myös silloin kun asiat sujuvat hyvin; hyvä vuorovaikutussuhde huoltajien kanssa mahdollistaa yhteistyön myös työrauhan eteen
- varhainen puuttuminen tärkeää: keskustelu oppilaan ja huoltajan kanssa, yhteistyö muiden opettajien kanssa
- yhteisopettajuus ja -aikuisuus
- kuraattorin työpanos opettajien tukena
- hyvien asioiden jakaminen ja niistä ääneen puhuminen
- pienryhmien hyödyntäminen, erityisopettajan tuki

Pedagogisia keinoja työrauhaan puuttumiseen

- puuttuminen huumorin keinoin
- jonkin työrauhaan liittyvän haasteen heittäminen oppilaille
- katsekontakti ja nimellä puhuttelu
- "Onko jokin hätänä?", välittämisen osoittaminen
- tehtävien teko käytävässä → tunnin jälkeen opettajan ja oppilaan kahdenkeskinen rakentava keskustelu siitä, mitä tunnilla tapahtui ja miten tilannetta voi parantaa seuraavalla tunnilla

- hyvän huomaaminen → kun oppilas käyttäytyy hyvin, palkitaan esim. tarralla, uudella helmellä purkkiin, pojokortilla tms. oppilaan ikätasoon sopivalla tavalla
- annetaan häiriköivälle oppilaalle mahdollisuus hetkeen, jolloin huomio on kokonaan hänessä (esim. jonkin tempun näyttäminen muulle luokalle)
- rutiineista ja struktuureista huolehtiminen
- ennakointi → siirtymävaiheiden ohjaaminen ja sanoittaminen, laskeminen 5-1 jonka jälkeen rauhoittuminen ja hiljentyminen jne.
- rajaaminen: pöydältä pois ne tarvikkeet, joita ei sillä hetkellä tarvita; peitetään ne tehtävät oppikirjasta joita ei ole tarkoitus tehdä
- keskittymistä tukevien välineiden hyödyntäminen (esim. musiikin kuuntelu, kuulokkeet, nystyrätyyny, stressipallot, fidget toys)
- huomion kiinnittäminen istumapaikkoihin
- pari- ja ryhmätyöskentelyn hyödyntäminen, monipuoliset työskentelytavat
- yllättävien kysymysten esittäminen (esim. "Oletko muuten ollut mukana auton jarruremontissa?")
- oppilaiden vastuuttaminen: annetaan vaihtoehtoja toimintaan, muistutetaan häiriköivää oppilasta myös muiden oikeudesta rauhalliseen työskentely- ja oppimisympäristöön
- tuntirakenteen selkiyttäminen esim. tuntidian avulla
- rauhoittumistila tai -paikka oppituntia häiritsevälle oppilaalle
- opettajan huolellinen valmistautuminen oppituntia varten
- opettajan osallistuminen tuntitoimintaan
- ajan antaminen häiritseville oppilaille/opiskelijoille → kahdenkeskinen juttutuokio esimerkiksi välitunnilla, läsnäolo
- oppilaisiin tutustuminen ja heidän mielenkiinnonkohteidensa selvittäminen
- luodaan työyhteisöön ilmapiiri, jossa ongelmista voidaan puhua, mutta niihin ei juututa vaan etsitään aktiivisesti ratkaisuja

Kasvatuskeskustelulomake (talletetaan oppilaskansioon)

Oppilas ja luokka:

Kasvatuskeskustelun ajankohta:

Yhteydenotto huoltajaan:

Kasvatuskeskustelun syy:

Kasvatuskeskusteluun osallistuneet henkilöt:

1. Tapahtuneen kuvaaminen ja oppilaan näkemys tapahtuneesta:

2. Käyttäytymisen syyt ja mahdolliset seuraukset (mikäli tarpeen eritellä):

3. Kasvatuskeskustelussa sovitut asiat: Mitä oppilas voi tehdä, jotta vastaava ei toistu? Miten koulu voi tukea oppilasta tässä tavoitteessa? Entä miten huoltaja voi tukea oppilasta?

Oppilaan allekirjoitus

Perusopetuslaki 35 §: Oppilaan velvollisuudet

Oppilaan on suoritettava tehtävänsä tunnollisesti ja käyttäytyttävä asiallisesti. Oppilaan tulee osallistua perusopetukseen, jollei hänelle ole erityisestä syystä tilapäisesti myönnetty vapautusta.

Perusopetuslaki 35 a §: Kasvatuskeskustelu

Oppilas, joka häiritsee opetusta tai muutoin rikkoo koulun järjestystä, menettelee vilpillisesti tai kohtelee muita oppilaita tai koulun henkilökuntaa epäkunnioittavasti tai heidän ihmisarvoaan loukkaavasti, voidaan ensisijaisena toimenpiteenä määrätä osallistumaan yhteensä enintään kaksi tuntia kestävään kasvatuskeskusteluun. Kasvatuskeskustelu voidaan järjestää kerralla tai useammassa osassa koulupäivän aikana tai sen ulkopuolella.

Kasvatuskeskustelussa yksilöidään toimenpiteeseen johtanut teko tai laiminlyönti yhdessä oppilaan kanssa ja tarvittaessa selvitetään laajemmin käyttäytymisen syyt ja seuraukset sekä keinot koulussa käyttäytymisen ja oppilaan hyvinvoinnin parantamiseksi.

Kasvatuskeskusteluun määrää koulun opettaja tai rehtori. Kasvatuskeskustelu tulee kirjata ja siitä tulee ilmoittaa oppilaan huoltajille. Huoltajalle tulee varata mahdollisuus osallistua kasvatuskeskusteluun tai osaan siitä, jos se katsotaan tarpeelliseksi.

Pohdintamyssyyn kasvatuskeskustelua varten:

Mitä tapahtui?

Mikä oli minun osuuteni tapahtuneessa?

Miksi toimin niin kuin toimin?

Millaisia vaikutuksia toiminnallani oli minulle ja muille?

Seurasiko teostani jotain ikävää toisille? Jos kyllä, niin miten voisin hyvittää tekoni?

Mitä teen seuraavalla kerralla toisin?

Kuka voi auttaa minua toimimaan toisin? Miten hän voi auttaa?

Oppilaiden poissaolot ja niihin puuttuminen Rautavaaran yhtenäiskoulussa

Peruopetuslain 26 § velvoittaa huoltajia huolehtimaan lapsen oppivelvollisuuden suorittamisesta. Läsnäolo koulussa kuuluu oppivelvollisuuden suorittamiseen. Jos oppilas ei voi osallistua opetukseen esimerkiksi sairauden vuoksi, huoltaja ilmoittaa siitä koululle jo ensimmäisenä poissaolopäivänä. Luokanopettaja sekä luokanohjaaja seuraavat ryhmänsä oppilaiden poissaoloja. Jokainen opettaja merkitsee Wilman tuntimerkintöihin oppilaiden poissaolot opettamiltaan tunneilta.

Huoltajan tulee ilmoittaa luokanopettajalle/-valvojalle syy oppilaan poissaololle koulusta. Jos oppilas on poissa koulusta esimerkiksi lomamatkan vuoksi, pyytää huoltaja oppilaalle vapaata Wilman kautta. 1-5 päivän poissaoloissa lupa pyydetään oppilaan omalta luokanopettajalta tai -ohjaajalta. Viittä päivää pidemmän vapaan myöntää rehtori. Huoltajan tai oppilas kysyy poissaolon aikaiset tehtävät opettajilta. Huoltaja huolehtii siitä, että oppilaan opiskelu etenee myös poissaolon aikana.

Poissaoloihin puututaan esimerkiksi niissä tapauksissa, kun kyseessä on selvittämätön tai luvaton poissaolo, poissaolo on toistuvaa tiettyinä viikonpäivinä tai oppitunteina, oppilas myöhästelee paljon tai kun selvitettyt poissaolot ovat jatkuvia ja niitä on paljon. Poissaoloihin puuttuminen tapahtuu seuraavan mallin kautta:

1. Kun oppilaalla alkaa olla toistuvia poissaoloja, on luokanopettaja/-ohjaaja yhteydessä oppilaan huoltajaan. Luokanopettaja/-ohjaaja sekä huoltaja sopivat tarvittavista tukitoimista (esimerkiksi tukiopetus, käynti kuraattorilla, ohjaus terveydenhoitajalle). Luokanopettaja/-ohjaaja merkitsee Wilman tuntimerkintöihin, että keskustelu poissaoloista on käyty.
2. Kun poissaolotunteja on **lukukauden aikana kertynyt 40h**, luokanopettaja/-ohjaaja ohjaa oppilaan kuraattorin tapaamiseen. Koulukuraattori on poissaoloista yhteydessä huoltajaan ja merkkää käydyn keskustelu Wilman tuntimerkintöihin.
3. Kun poissaolotunteja on **lukukauden aikana kertynyt 60h**, kutsuu oppilaan luokanopettaja/-ohjaaja koolle yksilöllisen oppilashuoltoryhmän, jossa keskustellaan tukitoimien tarpeesta. Yksilölliseen oppilashuoltoon osallistuu asiaa koskevan oppilaan huoltaja, oppilas itse sekä tarvittava oppilashuoltohenkilöstö (koulukuraattori, -psykologi, -terveydenhoitaja, sosiaalityöntekijä, rehtori, erityisopettaja). Yksilöllinen oppilashuolto kirjataan Wilman tuntimerkintöihin ja siitä tehdään kirjallinen oppilashuoltokertomus, joka talletetaan koulun arkistoon.

Kun poissaolotunteja on **lukukauden aikana kertynyt 60h tai yli, eikä poissaoloista ole toimitettu riittävää selvitystä** (esimerkiksi lääkärintodistus tai kirjallisesti Wilman kautta pyydetty lupa lomamatkan aikaiselle poissaololle), luokanopettaja/-valvoja tekee lastensuojeluilmoituksen.

